

Valentina Heričko

Simpozij iz zgodovine in teorije fotografije, posvečen mag. Mirku Kambiču

Pilonova galerija, Ajdovščina, 15. oktober 2010

V petek, 15. oktobra 2010, je v Pilonovi galeriji v Ajdovščini, po kratkem občnem zboru Slovenskega umetnostno zgodovinskega društva, potekal simpozij iz zgodovine in teorije fotografije. Na simpoziju, posvečenem mag. Mirku Kambiču, od tega dne tudi častnemu članu društva, se je predstavilo deset referentov. Ideja za pripravo simpozija se je rodila ob lanski devetdesetletnici mag. Mirka Kambiča, predvsem po zaslugi Mateja Klemenčiča in Primoža Lampiča. Prav slednji pa nosi tudi največje zasluge za njegovo uresničitev.

Lara Štrumej, ki je predsedovala prvemu delu simpozija, je kot otvoritvenega referenta napovedala umetnostnega zgodovinarja, muzejskega svetovalca in likovnega kritika Damirja Globočnika. V svojem prispevku se je vrnil k začetkom slovenske fotografije, in sicer k prvemu slovenskemu fotografu in velikemu izumitelju na področju fotografije, Janezu Puharju, kateremu je veliko svojega časa posvečal prav Mirko Kambič, ki je o njem napisal veliko raznovrstnih člankov. Globočnik je na kratko predstavil fotografovo življenjsko pot, posebej natančno se je lotil opisa razvoja novega fotografskega postopka iz že znane dagerotipije ter omenil tudi zaplete, ki jih je naš izumitelj imel pri uveljavljanju svojega prvenstva v odkritju te nove tehnike, ter opozoril, da o delu in prispevku Puharja še danes enostavno ne vemo dovolj.

Kot druga je Irena Majcen, strokovnjakinja za najzgodnejše fotografske tehnike, predstavila fotografske portrete na steklu, narejene po postopku z mokrim kolodijem. Nekaj besed je posvetila njihovi priljubljenosti v drugi polovici 19. stoletja, nato pa se osredotočila na za slovenski prostor zares redek primerek fotografskega portreta mladega moškega, narejenega kot kolodijski pozitiv na steklu. Našla ga je v zbirki Narodne in univerzitetne knjižnice, kjer je tudi zaposlena, in prav ta najdba jo je spodbudila k bolj sistematičnemu ukvarjanju z različnimi fotografskimi tehnikami. Podrobno nam je razložila postopke različnih ambrotipij ter drugih naprednejših tehnik. Sledil je še opis pomembnosti vloge, ki so jo kolodijski pozitivni pridobili v prostoru in času druge polovice 19. stoletja.

V nadaljevanju sta Boris Farič, sodelavec ptujskega Pokrajinskega muzeja, in Marjeta Ciglencečki z mariborske Filozofske fakultete predstavila fond negativov iz zbirke ptujskega muzeja. Boris Farič je začel z orisom projekta digitalizacije negativov na steklu, z njo

povezanimi težavami, opisi poškodb in krajšim pregledom zbirke, Marjeta Ciglenečki pa nam je predstavila fotografska dela, ki so glede na vsebino združeni pod naslovom Ptujске vedute, ter jih primerjala s slikarskimi pogledi na Ptuj. Tako smo lahko opazovali razlike v pogledih na mesto, kot so se spreminjali skozi čas. Ene izmed najkvalitetnejših fotografij Ptujа predstavljajo tiste, nastale v delavnici Winkler, ki naj bi delovala od 70. let 19. stoletja vse do 2. svetovne vojne. Zaradi visoke kvalitete del bi si atelje prav gotovo zaslužil celostno obravnavo.

Konec prvega dela srečanja je z referatom o fotografskem društvu Janeza Puharja iz Kranja, ki letos praznuje stoletnico obstoja, zaključila Nataša Robežnik iz kranjskega muzeja. Natančnemu kronološkemu pregledu s prikazom del, omembami pomembnih članov ter analizo delovanja društva v zadnjih treh desetletjih je sledil še kratek pregled posebej pomembnih projektov, izpeljanih v zadnjih letih, in napoved nekaterih dejavnosti, ki nas še čakajo ob letošnjem praznovanju.

Po kosilu je posvet vodila Marjeta Ciglenečki, začel pa ga je Andrej Furlan, sodelavec Steletovega inštituta pri ZRC SAZU in tudi sam priznan fotograf. Predstavil je Egona Krausa, tržaškega fotoreporterja, ki je odigral izjemno vlogo pri zapisovanju zgodovine Trsta in Tržačanov po prvi svetovni vojni. Njegove fotografije so bile dnevno objavljene na straneh Primorskega dnevnika. Tako v njihovem arhivu najdemo nekaj tisoč še nepregledanih negativov. Prav tako čaka na obdelavo še več kot štiristo negativov, hranjenih v zbirki Narodne študijske knjižnice v Trstu. Krausovih fotografij ne odlikuje takrat moden lov na trenutek, ki je sicer značilen za dela Maria Magajne, pač pa izjemen smisel za kompozicijo postavljenih prizorov.

Besedo je prevzela kustodinja Moderne galerije, avtorica številnih monografij slovenskih fotografov, Lara Štrumej, ki se zadnja leta ukvarja predvsem s povezavo slikarstva in fotografije. Predstavila nam je nekatere izmed dvaindvajsetih originalnih fotografij, nalepljenih na karton in opremljenih z žigom akademskega slikarja Gojmirja Antona Kosa. Gre za del umetnikovega opusa, ki ga hrani Moderna galerija, in je do 5. decembra tudi na ogled v okviru razstave *Gojmir Anton Kos. Slikar v dialogu s fotografijo*. Opazovali smo, kako je slikarstvo pri njem vplivalo na fotografije in kako so kasneje fotografska dela vplivala na slikarska. Po besedah kustodinje fotografije predstavljajo slikarjev osebni dnevnik v podobah in so zbirka njegovih vtisov in doživetij s potovanj.

Naslov naslednjega referata, ki ga je predstavil Janez Balažič, dolgoletni kustos v Pokrajinskem muzeju v Murski Soboti, sedaj pa docent na Pedagoški fakulteti v Mariboru, je bil *Jože Kološa Kološ in tehnika kombinirane fotografije*. Po Kološevi smrti leta 1998 je bila

celotna umetnikova zapuščina, ki zaobjema približno tisoč šesto petdeset originalnih fotografij in okoli dvajset tisoč negativov, prenesena v Kološev kabinet umetniške fotografije. Skupaj smo si ogledali le nekaj teh primerkov. Razmišljanje o projektu Koštabona in drugih umirajočih istrskih vasi, tehniki kombinirane fotografije in kolažne gradnje ter spoznanju, da kombinirana fotografija izvira iz kombiniranega slikarstva, je med diskusijo pripeljalo do ugotovitve, da je med leti 1970 in 1975 pri nas šlo za nekakšno avantgardno gibanje.

Kot naslednji nam je Primož Lampič, kustos v Muzeju za arhitekturo in oblikovanje, predavatelj zgodovine fotografije na ljubljanskem Oddelku za umetnostno zgodovino ter urednik revije *Fotoantika*, predvajal nekaj pomembnejših del fotografov, ki so po njegovem mnenju najbolj zaznamovali zadnje desetletje prejšnjega tisočletja.

Nato nas je razvedril in nasmejaj sam mag. Mirko Kambič. Prekrasen nagovor – v katerem nam je razložil vse: od lepote fotografije, ki povezuje ljudi, pa do svojega zadnjega detektivskega podviga – je bil nabit z energijo, ki se je bliskovito razširila po prostoru. Opozoril je, kako veliko dela nas še čaka, in zaključil z željo, da bi bili pri njem čim bolj uspešni. Misel, ki je tudi sicer prežemala celoten simpozij, je tako zagotovo vsaj še koga spodbudila k nadaljnjemu oziroma novemu raziskovanju.

Po krajšem odmoru je sledil še poslednji del simpozija, ki ga je vodil sam organizator Primož Lampič. Petra Mrakič je predstavila svojo diplomsko nalogo z naslovom *Ikonografija trpljenja in simbolizem v novinarski fotografiji*. Prek mita objektivnosti nam je skušala razložiti, kakšna naj bi novinarska fotografija bila, nato pa smo si ogledali nagrajene fotografije iz različnih natečajev World Press Photo in v njih iskali ustrezne umetnostno zgodovinske motive.

Simpozij se je zaključil s poglobljenimi razmišljanji umetnostnega zgodovinarja in kuratorja, Vasje Nagya, o fotografiji, gledalcu in fotografskem delu. Poleg tega je predstavil še tri razstave, ki jih je v preteklih letih zasnoval v prostorih Obalnih galerij.

Srečanje se je zaključilo z razgibano diskusijo in tako pokazalo, da je še mnogo tem, ki so vredne premisleka. Simpoziju je zanimivost dajala predvsem pestrost prispevkov, ki so bili večinoma dobro in primerno kratko pripravljene. Poudariti velja, da smo bili večkrat opozorjeni, da je neobdelanega gradiva in tem s področja teorije in zgodovine fotografije na Slovenskem zares veliko, zato bi bilo k odkrivanju neraziskanih fenomenov smiselno povabiti in spodbuditi tudi mlajše generacije.